

ROZHODNUTIE KOMISIE

z 30. júna 2004

o programe pomoci, ktorý uskutočňuje Švédsko vo forme oslobodenia od dane z energie od 1. januára 2002 do 30. júna 2004

[oznámené pod číslom K(2004) 2210]

(Iba švédsky text je autentický)

(Text s významom pre EHP)

(2005/468/ES)

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 88 ods. 2 prvý pododsek,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, a najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po výzve zainteresovaných strán, aby predložili pripomienky podľa článku 88 ods. 2 prvého pododseku zmluvy⁽¹⁾, a so zreteľom na tieto pripomienky,

keďže:

I. KONANIE

(1) Komisia oznámila Švédsku listom z 11. júna 2003 svoje rozhodnutie začať konanie podľa článku 88 ods. 2 zmluvy, týkajúce sa oslobodenia od dane z elektrickej energie priemyselnej výroby.

(2) Švédsko predložilo pripomienky k začatiu predmetného konania listom z 9. júla 2003, zaprotokolovaným v ten istý deň (A/34842).

(3) Rozhodnutie Komisie začať konanie bolo uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie 9. augusta 2003⁽²⁾. Komisia vyzvala zainteresované strany, aby predložili pripomienky k príslušnej pomoci.

(4) Komisia dostala pripomienky Konfederácie švédskych podnikov (*Svenskt näringsliv*) 29. septembra 2003.

(5) Pripomienky Konfederácie švédskych podnikov boli doručené v stanovenej lehote⁽³⁾ a Komisia ich odovzdala švédskej vláde, ktorá mala možnosť ich pripomienkovať. Švédsko nepredložilo žiadnu pripomienku.

II. PODROBNÝ OPIS ŠTÁTNEJ POMOCI

(6) Zákon, ktorým sa zavádza daň z energie, Švédsko prijalo v roku 1957. V zmysle tohto zákona sa daň z energie uplatňuje na palivá fosílného pôvodu a na elektrickú energiu. Daň má pozitívne environmentálne účinky z hľadiska úspory energie a energetickej účinnosti.

(7) Daň z elektrickej energie sa v plnom rozsahu uplatňuje na domácnosti a podniky poskytujúce služby, ako aj na výrobné podniky, ak ide o elektrickú energiu, ktorá sa využíva na vykurovanie, ale nie v rámci výrobného procesu.

(8) V zmysle kapitoly 11 článku 3 zákona o dani z energie je elektrická energia, ktorá sa využíva na výrobné procesy v priemysle (NACE rev. 1, oddiely C a D), úplne oslobodená od dane z energie⁽⁴⁾. Súčasná podoba oslobodenia bola zavedená 1. januára 1993, t. j. pred pristúpením Švédska k Európskemu hospodárskemu priestoru a k Európskej únii. Od uvedeného dátumu nenastala žiadna zmena.

(9) Počas referenčného obdobia bola výška dane z elektrickej energie od 0,198 do 0,241 švédskych korún za 1 kWh.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 189, 9.8.2003, s. 6.

⁽²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

⁽³⁾ Podľa nariadenia Rady (EHS, Euratom) č. 1182/71 z 3. júna 1971 o určovaní pravidiel týkajúcich sa lehôt, dátumov a termínov (Ú. v. ES L 124, 8.6.1971, s. 1), najmä jeho článku 3, by lehota na podanie pripomienok uplynula 10. septembra 2003. Konfederácia švédskych podnikov požiadala listom z 15. augusta 2003 o predĺženie lehoty do 30. septembra 2003, čo Komisia odsúhlasila listom z 9. septembra 2003.

⁽⁴⁾ Oslobodenie sa vzťahuje aj na záhradnícke podniky. Komisia prijme rozdielne rozhodnutie pre daňové oslobodenie týchto podnikov.

- (10) Švédske orgány sa nazdávajú, že úplné oslobodenie spôsobuje stratu na štátnych daňových príjmoch vo výške asi 11 miliárd švédskych korún ročne (okolo 1,19 miliardy EUR).
- (11) Komisia začala vyšetrovacie konanie, pretože mala podozrenie, že uvedené opatrenie predstavuje štátnu pomoc, a ak je to skutočne tak, môže byť nezlučiteľná so spoločným trhom. Komisia zastáva názor, že systém oslobodenia od daní je štátnou pomocou v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o založení ES. Komisia spochybňuje zlučiteľnosť predpokladanej pomoci s regulačným predpisom o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia ⁽⁵⁾ (ďalej len „regulačný predpis“).
- (16) Vzhľadom na dôvody uvedené ďalej v texte sa Konfederácia švédskych podnikov nazdáva, že v žiadnom prípade nemožno žiadať vrátenie pomoci.
- (17) Po prvé v zmysle článku 14 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 o pravidlách uplatnenia článku 93 Zmluvy o založení ES ⁽⁶⁾ vrátenie pomoci je možné iba v prípade protiprávnej pomoci, ktorá je definovaná v článku 1 písm. f) tohto nariadenia ako „nová pomoc poskytnutá v rozpore s článkom 93 ods. 3 zmluvy“. Keďže Komisia v bode 2.2 svojho rozhodnutia o začatí vyšetrovacieho konania uvádza, že opatrenie je existujúcou pomocou, vrátenie pomoci sa nemôže uskutočniť *ex tunc*.

III. PRIPOMIENKY ZAJAHOVÁNYCH STRÁN

Pripomienky Konfederácie švédskych podnikov

- (12) Konfederácia švédskych podnikov sa domnieva, že dane z elektrickej energie a z emisií oxidu uhličitého treba pokladať za dve zložky rovnakého systému zdanenia energie. Možno to vysvetliť skutočnosťou, že medzi obidvoch daňami je úzka súvislosť: aby nedošlo k nadmernému dopytu po elektrickej energii, každé zvýšenie dane z CO₂ sa kompenzuje zodpovedajúcim zvýšením dane z elektrickej energie.
- (13) Daň z energie sa v rokoch 1993 – 2004 celkovo zvýšila o 27 miliárd švédskych korún (okolo 3 miliárd EUR). K takémuto zvýšeniu by nemohlo dôjsť bez úplného oslobodenia od dane z energie v prospech odvetvia priemyselnej výroby. Úplné oslobodenie od dane z elektrickej energie preto nespôsobillo zníženie štátnych príjmov, a teda opatrenie sa nefinancuje zo štátnych prostriedkov.
- (14) Konfederácia švédskych podnikov sa nazdáva, že daňové oslobodenie v prospech švédskej priemyselnej výroby je v súlade s logikou systému vzhľadom na to, že má dosť dôvodov na to, aby šetril energiou, pretože elektrická energia je významnou nákladovou položkou uvedených podnikov. V záujme zachovania konkurencieschopnosti švédskeho priemyslu pri zvýšení samotnej dane z energie musí byť výroba oslobodená od dane z elektrickej energie.
- (15) Z rovnakých dôvodov, aké uviedla švédska vláda (odôvodnenie 21), Konfederácia švédskych podnikov je toho názoru, že opatrenie nenaruša hospodársku súťaž ani nehrozí jej narušením, ani nezvýhodňuje určité výrobné odvetvia.
- (18) Po druhé pomoc nemožno vrátiť pre oprávnené očakávania príjemcov pomoci. Švédska vláda navrhla uvedený zákon a švédsky parlament ho schválil. Podniky nemôžu spochybňovať rozhodnutia vlastného parlamentu, keďže existujú staršie rozhodnutia Komisie ⁽⁷⁾, ktorými sa schválili príslušné opatrenia v prospech odvetvia priemyselnej výroby ako všeobecné opatrenia. Okrem toho smernica Rady 2003/96/ES z 27. októbra 2003 o reštrukturalizácii právneho rámca Spoločenstva na zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny ⁽⁸⁾ umožňuje udržať od 1. januára 2004 nulovú sadzbu zdanenia elektrickej energie, používanú veľkými odberateľmi elektrickej energie. Obozretný hospodársky subjekt by teda mohol oprávnené očakávať, že to platí dva roky pred uvedeným dátumom.
- (19) Po tretie vrátenie pomoci by bolo v rozpore so zásadou proporcionality. Cieľom vrátenia pomoci je obnoviť údajne narušenú hospodársku súťaž. Keďže Konfederácia švédskych podnikov sa nazdáva, že opatrenie nenaruša hospodársku súťaž a nehrozí jej narušením, preto nie je žiadny oprávnený a všeobecný záujem, ktorý zdôvodňuje vrátenie pomoci. Okrem toho by mnohé zúčastnené podniky mali ťažkosti s vrácaním pomoci, ktorá im bola poskytnutá, a v prípade určitých podnikov sa nedá vylúčiť ani riziko úpadku.
- (20) Konfederácia švédskych podnikov v konečnom dôsledku súhlasí s názorom švédskej vlády (pozri odôvodnenie 28), že Komisia si nespĺnila povinnosť ustanovenú v článku 17 ods. 2 nariadenia (ES) č. 659/1999.

⁽⁵⁾ Ú. v. ES C 37, 3.2.2001, s. 3.

⁽⁶⁾ Ú. v. ES L 83, 27.3.1999, s. 1. Nariadenie zmenené a doplnené Aktom o pristúpení z roku 2003.

⁽⁷⁾ Príklady: pomoc č. N 255/96 – Švédsko – Zákon o nepriamej dani z energie (Ú. v. ES C 71, 7.3.1997, s. 10) a NN 72a/2000 – Švédsko – Predĺženie platnosti systému dane z CO₂ (Ú. v. ES C 117, 21.4.2001, s. 19).

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2003, s. 51. Smernica naposledy zmenená a doplnená smernicou 2004/75/ES (Ú. v. EÚ L 157, 30.4.2004, s. 100).

IV. PRIPOMIENKY ŠVÉDSKEJ VLÁDY

Oslobodenie od daní nie je pre švédsku priemyselnú výrobu zvýhodnením

- (21) Švédska priemyselná výroba zužitkúva veľké množstvo elektrickej energie v porovnaní so svojimi konkurentmi z iných krajín, ktorí využívajú skôr uhlie alebo zemný plyn. Keďže na tieto zdroje energie sa vzťahuje oslobodenie od daní v mnohých členských štátoch, Švédsko je toho názoru, že je vhodné oslobodiť švédsku priemyselnú výrobu od dane z elektrickej energie. Okrem toho je miera zdanenia energie vo Švédsku vo všeobecnosti vyššia než vo väčšine ostatných členských štátov, a túto mieru by nebolo možné dosiahnuť, keby určité odvetvia neboli oslobodené od dane z elektrickej energie.

- (22) Švédska vláda preto popiera, že oslobodenie od daní poskytuje švédskemu priemyslu zvýhodnenie v porovnaní s priemyslom ostatných členských štátov.

Prispôsobenie systému zdanenia energie si vyžaduje určitý čas

- (23) Listom zo 16. marca 2001 švédska vláda súhlasila s opatreniami navrhnutými v bodoch 75–77 regulačného predpisu.

- (24) Dňa 8. novembra 2001 sa Súdny dvor vyjadril vo veci C-143/99 (Adria-Wien Pipeline) ⁽⁹⁾ k zníženiu dane z energie v Rakúsku, že oslobodenie určeného hospodárskeho odvetvia od dane z energie predstavuje štátnu pomoc.

- (25) Švédska vláda tvrdí, že v momente, keď Švédsko súhlasilo s opatreniami navrhovanými v regulačnom predpise, nebolo jasné, či opatrenie je, alebo nie je štátnou pomocou. Švédsko zdôrazňuje, že vzhľadom na technickú zložitosť dane z energie bolo nevyhnutné stanoviť primeranú lehotu medzi rozhodnutím vlády a nadobudnutím účinnosti zmenených a doplnených predpisov. Od 1. júla 2004 sa počíta s uložením dane z elektrickej energie priemyselnej výroby, ktorej sadzba je v súlade s minimálnymi sadzbami stanovenými v novej smernici 2003/96/ES o zdaňovaní energie.

⁽⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 8. novembra 2001 vo veci C-143/99, Adria-Wien Pipeline GmbH a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH verzus Finanzlandesdirektion für Kärnten, Zb. 2001, s. I-8365.

Daň z elektrickej energie a daň z energie treba pokladať za jediný daňový systém

- (26) Vo Švédsku sa daň z energie vyberá z fosílnych palív a elektrickej energie a daň z CO₂ sa vyberá z fosílnych palív. Švédska vláda považuje tieto dane za zložky rovnakého daňového systému, ktorého cieľom je zvýšiť energetickú účinnosť a znížiť emisie CO₂. Práve preto švédska vláda tvrdí, že Komisia pri hodnotení zlučiteľnosti so spoločným trhom musí brať do úvahy daňové zaťaženie, ktoré vyplýva zo všetkých zložiek celého systému zdanenia, a neposudzovať daň z elektrickej energie osobitne.

Komisia nedodrжала postup navrhovania opatrení, ustanovený v nariadení (ES) č. 659/1999. Pomoc preto nie je protiprávna, a preto sa nemôže žiadať jej vrátenie

- (27) Švédska vláda niekoľkokrát poskytla Komisii informácie, ktoré jasne vysvetľujú príslušný program pomoci ⁽¹⁰⁾. Švédsko sa preto domnieva, že si splnilo povinnosť, pokiaľ ide o poskytnutie všetkých informácií potrebných na to, aby Komisia mohla preskúmať súčasné programy pomoci podľa článku 17 ods. 1 nariadenia (ES) č. 659/1999.

- (28) Švédska vláda tvrdí, že Komisia porušila článok 17 ods. 2 nariadenia (ES) č. 659/1999, v ktorom sa ustanovuje, že ak Komisia považuje opatrenie za nezlučiteľné so spoločným trhom, musí o tom informovať príslušný štát skôr, než navrhne vhodné opatrenia. Komisia totiž navrhla opatrenia bez toho, aby informovala daný štát o svojom názore, opatrenia nie pre jednotlivé programy, ale pre všetky programy platné v čase nadobudnutia účinnosti nového regulačného predpisu.

- (29) V dôsledku tejto procesnej chyby nie je štátna pomoc protiprávna, a teda nemožno požadovať jej vrátenie.

Vrátenie pomoci by bolo retroaktívnou daňou, čo švédska ústava zakazuje

- (30) Podľa kapitoly 2 článku 10 ods. 2 ústavného zákona o forme vlády (*regeringsformen*) nemožno uložiť daň vtedy, keď sa daň nezakladá na predpise, ktorý bol platný v čase, keď vznikol dôvod na výber dane.

⁽¹⁰⁾ Švédske orgány poslali napríklad v odpovedi na list Komisie zo 7. mája 1996 (D/50485) úplné znenie zákona o dani z energie, v ktorom sa jasne uvádza, že odvetvie priemyselnej výroby je v plnom rozsahu oslobodené od dane z elektrickej energie. Okrem toho švédske orgány v prílohe k listu z 15. apríla 1998 a v prílohe k listu z 31. mája 1999, ktoré boli určené Komisii, uviedli podrobné opisy opatrení.

- (31) Keďže švédsky zákon týkajúci sa zdanenia energií neobsahuje ustanovenie, v ktorom by sa uvádzalo, že podniky zaoberajúce sa priemyselnou výrobou sú povinné platiť daň z elektrickej energie, zmena tohto zákona by viedla k retroaktívnej dani, čo je v rozpore so švédskou ústavou.

V. HODNOTENIE POMOCI

Referenčné obdobie

- (32) V rozhodnutí začať konanie ustanovené v článku 88 ods. 2 zmluvy Komisia uviedla, že opatrenie je v čase od pristúpenia Švédska k Európskej únii do 1. januára 2002 existujúcou pomocou v zmysle článku 1 písm. b) bodu i) nariadenia (ES) č. 659/1999. Švédsko výslovne súhlasilo s opatreniami navrhovanými Komisiou, že všetky existujúce programy pomoci na pomoc životnému prostrediu mali byť upravené podľa regulačného predpisu (bod 77). Komisia zistila, že v tomto prípade k uvedenej úprave nedošlo. Práve preto bolo Švédsko vyzvané, aby poskytlo všetky informácie, ktoré by mohli pomôcť skúmaniu obdobia od 1. januára 2002 do 31. decembra 2005.
- (33) Pripomienky, ktoré švédska vláda podala listom z 9. júla 2003, sa výslovne týkajú obdobia, o ktorom sa Komisia zmieňuje. Švédska vláda uplatnila svoje právo na obhajobu v súvislosti s celým skúmaným obdobím.
- (34) Tretie strany mali možnosť predložiť pripomienky k uplatňovaniu programu pomoci počas toho istého obdobia. Konfederácia švédskych podnikov predložila pripomienky k oslobodeniu od dane z energie listom z 29. septembra 2003. Právo tretích strán podať pripomienky sa teda dodržalo.
- (35) Zákonom, ktorým sa mení a dopĺňa zákon (1994:1776) o zdaňovaní energie ⁽¹¹⁾, sa zaviedol nový systém zdaňovania elektrickej energie. Tento zákon vstúpil do platnosti 1. júla 2004 a oznámil sa Komisii listom z 1. apríla 2004 ⁽¹²⁾. Komisia v súvislosti s týmto opatrením prijme odlišné rozhodnutie.
- (36) Skúmanie zlučiteľnosti so spoločným trhom sa teda vzťahuje na obdobie od 1. januára 2002 do skončenia platnosti súčasného programu.

⁽¹¹⁾ Zbierka švédskych zákonov (SFS) 2003:810.

⁽¹²⁾ N 156/04 – Švédsko – „Daň z energie, ktorá sa vzťahuje na odvetvie priemyselnej výroby“ (zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku).

Existencia pomoci

- (37) Na to, aby sa opatrenie mohlo pokladať za štátnu pomoc, musí spĺňať štyri kritériá stanovené v článku 87 ods. 1 zmluvy. Opatrenie musí zvýhodňovať určité podniky, musí byť adresné, musí sa financovať zo štátnych zdrojov a musí ovplyvňovať trh medzi členskými štátmi.
- (38) Komisia musí pri skúmaní otázky, či opatrenie zvýhodňuje príjemcov pomoci, porovnať podniky, ktoré sú v porovnateľnej faktickej a právnej situácii ⁽¹³⁾. Komisia preto nemôže hodnotiť situáciu švédskej priemyselnej výroby porovnávaním so situáciou priemyselnej výroby ostatných európskych krajín, ale musí vyhodnotiť zvýhodnenie podnikov, ktoré pôsobia v švédskom odvetví priemyselnej výroby vo vzťahu k ostatným švédskym podnikom. Z tohto hľadiska platí, že opatrením, ktorým sa podniky z odvetvia priemyselnej výroby oslobodzujú od nákladov, ktoré by mali za iných okolností znášať, sa tieto podniky zvýhodňujú v porovnaní s podnikmi z ostatných odvetví švédskeho priemyslu. Daňové oslobodenie iba pre určité podniky je opatrením, ktoré tieto podniky zvýhodňuje vo vzťahu k ostatným podnikom, čo môže viesť k narušeniu hospodárskej súťaže.
- (39) Daňové oslobodenie platí iba pre podniky priemyselnej výroby (NACE rev. 1, oddiely C a D). Súdny dvor Európskych spoločenstiev vyslovil názor ⁽¹⁴⁾, že „ani veľký počet podnikov, ktoré sú príjemcami pomoci, ani rôznorodosť a význam odvetví, ku ktorým tieto podniky patria, neumožňujú pokladať štátnu iniciatívu za všeobecné opatrenie hospodárskej politiky“. Konfederácia švédskych podnikov tvrdí, že v rozhodnutiach o poskytnutí pomoci N 255/96 a NN 72a/2000 Komisia povolila švédsky systém dane z CO₂ ako všeobecné opatrenie. Toto tvrdenie je nesprávne. V prvom rozhodnutí sa systém dane z CO₂ považuje za štátnu pomoc zlučiteľnú so spoločným trhom. Druhé rozhodnutie sa týka predĺženia platnosti tohto systému, ktorý sa schválil na základe tých istých predpisov. Stála prax Komisie ⁽¹⁵⁾, ktorú potvrdila súčasná judikatúra Súdneho dvora ⁽¹⁶⁾, je, naopak, taká, že oslobodenie od daní podnikov, ktoré sú veľkoodberateľmi energie alebo pôsobia v určitom hospodárskom odvetví, sa pokladá za adresné opatrenie. Komisia preto dospela k záveru, že daňové oslobodenie je adresným opatrením.

⁽¹³⁾ Porovnaj napríklad rozsudok Súdneho dvora vo veci C-143/99, *Adria-Wien Pipeline*, porovnaj cit.

⁽¹⁴⁾ Vec C-143/99, *Adria-Wien Pipeline*, bod 48, porovnaj cit.

⁽¹⁵⁾ Rozhodnutie Komisie 2002/676/ES, ESUO z 3. apríla 2002 o dani z klimatickej zmeny v Spojenom kráľovstve (Ú. v. ES L 229, 27.8.2002, s. 15); pomoc N 449/01 – Nemecko – „Daňová reforma v prospech ochrany životného prostredia po 31. marci 2002“ (Ú. v. ES C 137, 8.6.2002, s. 24); pomoc N 74/A/02 – Fínsko – „Pomoc podnikom s vysokou spotrebou energie“ (Ú. v. EÚ C 104, 30.4.2003, s. 9) a pomoc C 33/03 (predtým NN 34/03) – Rakúsko – „Vrátenie dane z energie v roku 2002 a 2003“ (zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku).

⁽¹⁶⁾ Pozri vec C-143/99, *Adria-Wien Pipeline* (porovnaj cit).

- (40) Komisia sa nazdáva, že adresný charakter opatrenia nie je odôvodnený logikou systému, keďže táto logika nie je v súlade s vnútornou logikou dane. Oslobodenie od dane je, naopak, zjavnou odchýlkou od celkovej štruktúry a od fungovania dane. Cieľom dane je podnietiť podniky, aby prijali opatrenia v záujme dosiahnutia úspor energie. Aj keď zúčastnené podniky už prijali dôležité opatrenia na zníženie spotreby energie s cieľom znížiť náklady, daň z energie má napriek všetkému dodatočný stimulačný účinok. Spotreba energie vo všeobecnosti závisí od technológie a môže byť určená iba na krátky čas. Dlhodobu možno obvykle dosahovať iba iné zvýšenia účinnosti, najmä vďaka technologickému pokroku a inovácii. Z tohto hľadiska nemôže byť oslobodenie od dane z energie v súlade s logikou systému, pretože poškodzovanie životného prostredia spotrebou energie je rovnaké bez ohľadu na skúmané odvetvie.
- (41) Opatrenie je na ťarchu štátu a financuje sa zo štátnych prostriedkov, pretože štát akceptuje stratu daňových príjmov. Komisia nesúhlasí s názorom Konfederácie švédskych podnikov, že nedošlo k strate na daňových príjmoch, pretože skutočne zaplatené dane – daň z elektrickej energie a daň z CO₂ – vzrástli. Naopak, zvýšenie daňovej sadzby prináša vyššiu stratu na daňových príjmoch pre oslobodenie.
- (42) Minimálne niektorí príjemcovia pôsobia v odvetviach, kde dochádza k obchodným výmenám medzi členskými štátmi. Opatrenie preto môže ovplyvniť trh a narušiť hospodársku súťaž.
- (43) Komisia dospela k názoru, že opatrenie je štátnou pomocou podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o založení ES.
- (44) Komisia opäť potvrdzuje svoju pozíciu, že daň z elektrickej energie nemožno hodnotiť spoločne s daňou z CO₂, a to z dvoch dôvodov, ako sa uvádza v rozhodnutí začať konanie ustanovené v článku 88 ods. 2. Po prvé daň z CO₂ sa neuplatňuje na spotrebu elektrickej energie. Po druhé, keďže 90 % elektrickej energie vo Švédsku vyrábajú jadrové reaktory a hydroelektrické zariadenia, daň z elektrickej energie nemá rovnaký stimulačný účinok ako daň z CO₂, čo sa týka emisií CO₂. Preto sa daň z elektrickej energie musí hodnotiť samostatne.
- (45) Do 31. decembra 2001 tvorila program pomoci existujúca štátna pomoc podľa článku 1 písm. b) bodu i) nariadenia (ES) č. 659/1999. Podľa bodu 77 regulačného predpisu a vzhľadom na schválenie vhodných opatrení Švédskom sa každá štátna pomoc na ochranu životného prostredia musela upraviť tak, aby bola zlučiteľná s regulačným predpisom do 1. januára 2002.
- (46) Švédská vláda tvrdí, že je nevyhnutné stanoviť primeranú lehotu na zavedenie nového systému dane z energie, ktorý by bol zlučiteľný s regulačným predpisom. Po prvé od posledného dátumu na úpravu programu pomoci v súlade s regulačným predpisom až po nadobudnutie účinnosti upraveného systému dane z energie uplynulo dva a pol roka. Aj keď Komisia uznáva, že zdaňovanie energie je vzhľadom na svoju povahu zložitou otázkou, dvaapoločné obdobie považuje za nezvyčajne dlhé obdobie. Po druhé švédská vláda na rozdiel od Francúzska a Nemecka nevyužila možnosť predĺžiť lehotu na uplatnenie regulačného predpisu v súvislosti s určitými opatreniami⁽¹⁷⁾. Švédská vláda, naopak, listom zo 16. marca 2001 súhlasila s prospešnými opatreniami navrhovanými Komisiou. Ak švédská vláda mala problémy so zmenou programu pomoci do uplynutia stanovenej lehoty, mohla súhlasiť s navrhovanými vhodnými opatreniami s výnimkou ich uplatňovania na príslušný program.
- (47) Komisia posúdila zlučiteľnosť pomoci s regulačným predpisom. V rozhodnutí začať konanie sa Komisia vyjadrila, že neplatí žiadna odchýlka ustanovená v článku 87 ods. 2 alebo 3 Zmluvy o založení ES. Tento záver sa mal potvrdiť po skončení konania stanoveného v článku 88 ods. 2. Počas tohto konania sa nenavrholo nič, čo by rozptýlilo pochybnosti Komisie, ktoré vyjadrila vo svojom rozhodnutí začať formálny postup vyšetrovania. Závery Komisie sú preto tieto.
- (48) V bode 51.2 regulačného predpisu sa uvádza, že ustanovenia bodu 51.1 sa môžu uplatňovať v prípade, že daň má pozitívny účinok, ktorý sa môže hodnotiť z hľadiska ochrany životného prostredia, a v prípade, že sa odchýlka stala nevyhnutnou pre podstatnú zmenu hospodárskych podmienok, ktorej následkom sa podniky dostali do mimoriadne ťažkej situácie z hľadiska hospodárskej súťaže. Daň z energie má stimulovať šetrenie energiou a zvyšovanie energetickej účinnosti. Súčasný švédsky systém zdaňovania energie sa od roku 1993 nezmenil. Z tohto hľadiska je opatrením oslobodenie od existujúcej dane, o ktorom sa rozhodlo v čase schválenia dane. Preto sa na opatrenie vzťahuje bod 51.2 regulačného predpisu, ktorý v bode 51.1 odkazuje na kritériá zlučiteľnosti.

Zlučiteľnosť pomoci s vnútorným trhom

- (44) Komisia opäť potvrdzuje svoju pozíciu, že daň z elektrickej energie nemožno hodnotiť spoločne s daňou z CO₂, a to z dvoch dôvodov, ako sa uvádza v rozhodnutí začať konanie ustanovené v článku 88 ods. 2. Po prvé daň z CO₂ sa neuplatňuje na spotrebu elektrickej energie. Po druhé, keďže 90 % elektrickej energie vo Švédsku vyrábajú jadrové reaktory a hydroelektrické zariadenia, daň z elektrickej energie nemá rovnaký stimulačný účinok ako daň z CO₂, čo sa týka emisií CO₂. Preto sa daň z elektrickej energie musí hodnotiť samostatne.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. ES C 34, 7.2.2002, s. 13.

(49) Na obdobie od 1. januára 2002 do 31. decembra 2003 platí bod 51.1 písm. b) druhá zarážka regulačného predpisu, pretože oslobodenie sa vzťahuje na vnútroštátnu daň zavedenú v podmienkach chýbajúceho vymedzenia dane Spoločenstvom. Podľa tohto ustanovenia však musia podniky, na ktoré sa vzťahuje zníženie dane, zaplatiť podstatnú časť vnútroštátnej dane, pričom cieľom je nepretržite stimulovať podniky, aby zvyšovali environmentálnu výkonnosť. Práve uvedené vyplýva z bodu 51.1 písm. b) prvej zarážky, v ktorom sa uvádza, že harmonizované zníženie dane sa povoľuje, ak suma, ktorú podniky skutočne zaplatili po zavedení zníženia dane, je vyššia ako minimálna sadzba Spoločenstva „na takej úrovni, ktorá podnecuje podniky k tomu, aby konali v záujme lepšej ochrany životného prostredia“. Súčasné oslobodenie má za následok nulovú daň z elektrickej energie, ktorá sa v priemyselnej výrobe využíva vo výrobných procesoch. Komisia teda môže vysloviť záver, že podniky nezaplatili veľkú časť vnútroštátnej dane. Opatrenie sa preto v súčasnej podobe nemôže považovať za zlučiteľné s regulačným predpisom za obdobie od 1. januára 2002 do 31. decembra 2003. Keďže zlučiteľnosť nemožno na pomoci preukázať inými argumentmi, toto opatrenie treba považovať za nezlučiteľné so spoločným trhom.

(50) Ako sa uvádza v odôvodnení 18, smernica 2003/96/ES nadobudla účinnosť 1. januára 2004. Táto smernica výslovne zohľadňuje cieľ ochrany životného prostredia (najmä odôvodnenia 3, 6, 7 a 12). Komisia preto zastáva názor, že dodržanie minimálnych sadzieb stanovených v smernici 2003/96/ES podnecuje podniky k väčšej ochrane životného prostredia. Práve z tohto dôvodu Komisia môže súhlasiť s tým, že dodržiavanie minimálnych sadzieb je rovnocenné so zaplatením podstatnej časti vnútroštátnej dane podľa bodu 51.1 písm. b) druhej zarážky regulačného predpisu. Preto švédske opatrenie na obdobie od 1. januára 2002 do 31. decembra 2003 možno považovať za zlučiteľné so spoločným trhom iba vtedy, keď príjemcovia pomoci musia zaplatiť minimálne sadzby stanovené v smernici 2003/96/ES. Pomoc nezlučiteľná so spoločným trhom zodpovedá sume vyplývajúcej z uplatňovania minimálnych sadzieb ustanovených v smernici 2003/96/ES.

(51) Pre obdobie od 1. januára 2004 až do obdobia ukončenia platnosti súčasného systému je predmetná daň harmonizovaná so smernicou 2003/96/ES. To znamená, že platí bod 51.1 písm. b) prvá zarážka regulačného predpisu. Podľa tohto ustanovenia sa daň môže znížiť vtedy, keď suma, ktorú príjemcovia skutočne zaplatili po znížení dane, je stále vyššia ako minimálna sadzba Spoločenstva. Podľa článku 10 smernice 2003/96/ES je minimálna sadzba zdanenia elektrickej energie stanovená na 0,5 EUR za 1 MWh v prípade využívania na

komerčné účely. V tomto prípade sa teda nedodržala stanovená minimálna sadzba. Podľa článku 17 ods. 2 a 4 tejto smernice sa miera zdanenia až na nulovú úroveň povoľuje podnikom, ktoré sú veľkými spotrebiteľmi energie a ktoré sa na základe zmlúv alebo rovnocenných dohôd zaväzujú, že budú uplatňovať opatrenia na realizáciu environmentálnych cieľov alebo väčšej energetickej účinnosti rovnocenných s tými, ktoré by sa dosiahli pri dodržaní minimálnych sadzieb Spoločenstva. V tomto prípade neboli splnené podmienky uplatňovania nulovej sadzby. Preto možno švédske opatrenie aj na obdobie od 1. januára 2004 považovať za zlučiteľné, ak sú príjemcovia povinní platiť minimálne sadzby stanovené v smernici 2003/96/ES.

(52) Na základe uvedeného Komisia dospela k záveru, že pre obdobie od 1. januára 2002 až do dátumu skončenia platnosti daňového oslobodenia v jeho súčasnej podobe opatrenie nie je zlučiteľné s regulačným predpisom ani so smernicou 2003/96/ES. Nezlučiteľná pomoc zodpovedá sume vyplývajúcej z uplatňovania minimálnych sadzieb stanovených v smernici 2003/96/ES.

Vrátenie pomoci nezlučiteľnej so spoločným trhom

(53) Podľa článku 14 ods. 1 nariadenia (ES) č. 659/1999 platí, že keď je štátna pomoc poskytnutá protiprávne nezlučiteľná so spoločným trhom, treba prijať nevyhnutné opatrenia, aby príjemca vrátil pomoc. Vrátenie pomoci musí v rámci možností umožniť obnovenie konkurenčných podmienok, ktoré existovali pred poskytnutím pomoci. Skutočnosť, že sa pomoc poskytla podľa vnútroštátnych právnych predpisov – čo je všeobecné pravidlo –, sa nedotýka vrátenia pomoci, pretože právo Spoločenstva ho začleňuje do vnútroštátnych právnych predpisov.

(54) V článku 14 ods. 1 nariadenia (ES) č. 659/1999 sa uvádza, že „Komisia nevyžaduje vrátenie pomoci v prípade, že by tým porušila všeobecný princíp práva Spoločenstva“. Podľa judikatúry Súdneho dvora⁽¹⁸⁾ a rozhodovacej praxe Komisie je vrátenie pomoci v rozpore so všeobecným princípom podľa práva Spoločenstva, keď sa príjemca následkom opatrení Komisie oprávnene nazdáva, že pomoc bola poskytnutá podľa práva Spoločenstva.

⁽¹⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 24. novembra 1987 vo veci 223/85, Rijn-Schelde-Verolme (RSV) Machinefabrieken en Sheepswerven NV verus Komisia Európskych spoločenstiev, Zb. 1987, s. 4617.

- (55) Členských štátom prislúcha dohliadať na to, aby vnútroštátne opatrenia boli zlučiteľné s pravidlami Spoločenstva o štátnej pomoci s cieľom zabrániť deformáciám hospodárskej súťaže; okrem toho členské štáty sú povinné oznámiť každú štátnu pomoc Komisii podľa článku 88 ods. 3 Zmluvy o založení ES a neprijímať opatrenia skôr, než ich Komisia preskúma. Podniky si v zásade nemôžu zakladať na oprávnených očakávaniach v prípade protiprávnej štátnej pomoci. Keby sa podniky mohli odvolať na vnútroštátne právne predpisy, ktoré napriek tomu, že sa prijali v dobrej viere, nie sú v súlade s pravidlami Spoločenstva o štátnej pomoci a narušujú hospodársku súťaž, cieľ kontroly štátnej pomoci Spoločenstvom by nebolo možné dosiahnuť.
- (56) Vo veci 265/85, Van den Bergh en Jurgens BV verzus Komisia ⁽¹⁹⁾ sa Súdny dvor vyjadril, že „... možnosť využívať princíp ochrany oprávneného očakávania má každý hospodársky subjekt, v ktorom inštitúcia vyvolala odôvodnené očakávanie. Okrem toho, ak je obozretný a uvážlivý hospodársky subjekt schopný predvídať, že Spoločenstvo prijme opatrenie, ktoré vzhľadom na svoju povahu môže poškodiť jeho záujmy, nemôže sa domáhať uplatňovania uvedeného princípu, keď sa uvedené opatrenie prijme.“
- (57) Švédske orgány sa nazdávajú, že pomoc by sa nemala vrátiť, pretože Komisia si nesplnila povinnosti vyplývajúce z článku 17 ods. 2 nariadenia (ES) č. 659/1999. Komisia v snahe upraviť súčasnú pomoc podľa nového regulačného predpisu navrhla členským štátom, aby zmenili súčasný program pomoci životnému prostrediu v záujme ich zladenia s regulačným predpisom najneskôr do 1. januára 2002. Judikatúra ⁽²⁰⁾ potvrdila, že taký návrh uvedený v usmerneniach predstavuje prvok ustálenej regulárnej a pravidelnej spolupráce, v rámci ktorej Komisia v spolupráci s členskými štátmi priebežne skúma programy pomoci poskytované v týchto štátoch a navrhuje im nevyhnutné príslušné opatrenia. Dohoda medzi Komisiou a jednotlivými členskými štátmi týkajúca sa úplného zoznamu všetkých existujúcich programov pomoci by bola nepraktická a je rozumné ponechať členským štátom zodpovednosť za úpravu programov. Platí to tým viac, že členské štáty sa podieľajú na vypracúvaní nových usmernení a sú si dobre vedomé, ešte pred nadobudnutím ich účinnosti, dosahov usmernení na súčasné programy pomoci. V tomto prípade švédske orgány tvrdia, že Švédsko informovalo Komisiu o programe pomoci napríklad tým, že odovzdalo Komisii úplné znenie švédskeho zákona o dani z energie. Komisia sa nazdáva, že tieto informácie sa poskytli a použili v iných súvislostiach a že ich poskytnutie sa teda v žiadnom prípade nemôže považovať za náhradu oznámenia v zmysle článku 88 ods. 3 Zmluvy o založení ES.
- (58) Konfederácia švédskych podnikov tvrdí, že pomoc je existujúcou pomocou, a preto sa vrátenie pomoci nemôže požadovať. Komisia je toho názoru, že opatrenie bolo existujúcou pomocou iba do 31. decembra 2001. Od 1. januára 2002 sa pomoc stala novou pomocou, pretože sa musela upraviť v súlade s regulačným predpisom. Komisia preto nemôže súhlasiť s argumentom Konfederácie švédskych podnikov.
- (59) Komisia sa domnieva, že argumenty Švédska neumožňujú odôvodniť rozhodnutie bez vrátenia pomoci. Z judikatúry Súdneho dvora však vyplýva, že Komisia je povinná vziať do úvahy z vlastnej iniciatívy výnimočné okolnosti, ktoré podľa článku 14 ods. 1 nariadenia (ES) č. 659/1999 odôvodňujú to, že sa zrieka nariadenia vrátenia protiprávne poskytnutej pomoci, keď je vrátenie pomoci v rozpore so všeobecnou zásadou práva Spoločenstva ako dodržiavanie oprávneného očakávania príjemcov.
- (60) Podľa článku 19 nariadenia (ES) č. 659/1999 sú členské štáty povinné prijať vhodné opatrenia iba vtedy, keď s nimi súhlasili. Judikatúra ⁽²¹⁾ tento princíp potvrdila. To znamená, že zmena štatútu opatrenia, ktoré sa z existujúcej pomoci stalo novou pomocou, bola dôsledkom odsúhlasenia vhodných opatrení navrhovaných v regulačnom predpise švédskou vládou.
- (61) Na základe článku 26 ods. 1 nariadenia (ES) č. 659/1999 je pochopiteľné, že skutočnosť, že Komisia neuverejnila odsúhlasenie regulačného predpisu švédskou vládou, mohla viesť určitých príjemcov k oprávnenej domnienke, že predmetné vnútroštátne opatrenie treba stále považovať za existujúcu pomoc. V článku 26 sa uvádza, že

⁽¹⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. marca 1987 vo veci 265/85, Van den Bergh en Jurgens BV et Van Dijk Food Products (Lopik) BV verzus Komisia Európskych spoločenstiev, Zb. 1987, s. 1155, bod 44.

⁽²⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 18. júna 2002 vo veci C-242/00, Spolková republika Nemecko verzus Komisia Európskych spoločenstiev, Zb. 2002, s. I-5603, bod 28.

⁽²¹⁾ Vec C-242/00, Spolková republika Nemecko verzus Komisia Európskych spoločenstiev (porovnaj cit.); rozsudok Súdneho dvora z 15. októbra 1996 vo veci C-311/94, IJssel-Vliet Combinatie BV verzus minister ekonomických vecí, Zb. 1996, s. I-5023, body 36 a 37; rozsudok Súdneho dvora z 5. októbra 2000 vo veci C-288/96, Spolková republika Nemecko verzus Komisia Európskych spoločenstiev, Zb. 2000, s. I-8237, body 62 – 65.

Komisia musí uverejniť „stručné oznámenie rozhodnutí, ktoré uplatňuje [...] z článku 18 v nadväznosti na článok 19 ods. 1“. Podľa článku 18 uvedeného nariadenia „ak [...] Komisia dospeje k záveru, že súčasný program pomoci nie je alebo už nie je zlučiteľný so spoločným trhom, vydá odporúčanie navrhujúce príslušnému členskému štátu vhodné opatrenia“. V článku 19 ods. 1 nariadenia sa uvádza, že ak príslušný členský štát prijme navrhované vhodné opatrenia, Komisia „toto zistenie zaznamená“ a upovedomí o tom členský štát.

- (62) Komisia neuverejnila zistenie, že každý členský štát prijal vhodné opatrenia, ktoré mu navrhla na účely uplatňovania regulačného predpisu. Komisia môže teda len ťažko dokázať, že príjemcovia boli správne informovaní o prijatí opatrení švédskou vládou a o zmene štatútu pomoci, ktorá z opatrenia vyplynula. Ku dňu uverejnenia rozhodnutia začať konanie ustanovené v článku 88 ods. 2 však Komisii muselo byť zrejmé, že opatrenie už nie je existujúcou pomocou a že môže byť nezlučiteľné s regulačným predpisom. Uvedené rozhodnutie bolo uverejnené 9. augusta 2003.
- (63) Vzhľadom na uvedené Komisia dospela k záveru, že v tomto prípade by vrátenie pomoci, ktorá bola poskytnutá pred dátumom uverejnenia rozhodnutia o začatí vyšetrovacieho konania, bolo v rozpore s princípom ochrany oprávneného očakávania. Komisia preto podľa článku 14 nariadenia (ES) č. 659/1999 rozhodla, že nepožiadala o vrátenie pomoci za obdobie od 1. januára 2002 do 8. augusta 2003.
- (64) Na druhej strane musí dôjsť k vráteniu pomoci poskytnutej v súlade s programom pomoci po 9. auguste 2003.

VI. ZÁVER

- (65) Komisia zistila, že od 1. januára 2002 Švédsko protiprávne udržiavalo v platnosti bez zmeny a doplnenia zákon (1994:1776) o dani z energie, čím porušilo svoju povinnosť vyplývajúcu zo skutočnosti, že prijalo vhodné opatrenia navrhované Komisiou a z článku 88 ods. 3 Zmluvy o založení ES.
- (66) Program pomoci je programom štátnej pomoci podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o založení ES.
- (67) Od 1. januára 2002 je pomoc nezlučiteľná s regulačným predpisom, a najmä s jeho bodom 51.1 písm. b) a s

akoukoľvek výnimkou ustanovenou v článku 87 ods. 2 a 3 Zmluvy o založení ES. Keďže sa nemožno dovoliavať žiadneho iného dôvodu na dokázanie zlučiteľnosti programu pomoci, tento program pomoci nie je zlučiteľný so spoločným trhom.

- (68) Podľa článku 14 ods. 1 nariadenia (ES) č. 659/1999 sa musí pomoc, ktorá bola protiprávne vyplatená, vrátiť. V tomto prípade sa obdobie vrátenia pomoci začína dňom uverejnenia rozhodnutia Komisie začať konanie ustanovené v článku 88 ods. 2 a končí sa dňom nadobudnutia účinnosti nového systému zdaňovania energie, t. j. keď sa musí vrátená pomoc poskytnúť počas obdobia od 9. augusta 2003 do 30. júna 2004.
- (69) Toto rozhodnutie sa týka uvedených programov pomoci a musí sa uplatniť ihneď, najmä pokiaľ ide o vrátenia každej individuálnej pomoci poskytnutej v rámci tohto programu. Komisia zároveň poznamenáva, že rozhodnutie týkajúce sa pomoci nevylučuje, že individuálnu pomoc možno považovať za úplne alebo čiastočne zlučiteľnú so spoločným trhom v dôsledku vlastných charakteristík (napríklad na základe pravidiel *de minimis* v rámci neskoršieho rozhodnutia Komisie alebo v zmysle nariadenia o daňovom oslobodení).

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Daňové oslobodenie poskytnuté Švédsku od 1. januára 2002 na základe zákona (1994:1776) o zdanení energie je programom štátnej pomoci, ktorý Švédsko protiprávne uplatňuje v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy. Táto pomoc je nezlučiteľná so spoločným trhom, ak príjemcovia pomoci nie sú povinní platiť minimálne sadzby stanovené v smernici 2003/96/ES. Keďže žiadny iný argument neumožňuje dokázať zlučiteľnosť, táto pomoc sa považuje za nezlučiteľnú so spoločným trhom.

Článok 2

Švédsko zrušuje program pomoci uvedený v článku 1, pretože má naďalej účinky.

Článok 3

1. Švédsko prijme nevyhnutné opatrenia, aby príjemcovia vrátili pomoc uvedenú v článku 1.

2. Švédsko zruší podporné opatrenia a zruší všetky dlžné úhrady s účinnosťou od dátumu nadobudnutia účinnosti tohto rozhodnutia.

3. Vrátenie sa uskutoční bezodkladne a v súlade s postupmi vnútroštátnych právnych predpisov príslušného členského štátu za predpokladu, že umožňujú okamžitý a účinný výkon tohto rozhodnutia.

4. Pomoc, ktorá sa má vrátiť, zahŕňa úroky splatné od dátumu poskytnutia pomoci príjemcom do dátumu ich vrátenia.

5. Úroky sa vypočítajú podľa ustanovení článkov 9 až 11 nariadenia Komisie (ES) č. 794/2004 ⁽²²⁾.

Článok 4

Švédsko bude do dvoch mesiacov od dátumu oznámenia tohto rozhodnutia informovať Komisiu o plánovaných a už prijatých opatreniach na výkon rozhodnutia. Tieto informácie poskytne formou informačného listu uvedeného v prílohe.

Článok 5

Toto rozhodnutie je určené Švédskemu kráľovstvu.

V Bruseli 30. júna 2004

Za Komisiu

Mario MONTI

člen Komisie

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ L 140, 30.4.2004, s. 1.

